

Η κεντρική οδός της Βασιλείας (Αρχιμ. Συμεών Bruschweiler)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 1 Νοεμβρίου, 2018

Στις αρχές του 20ού αιώνας, περί το 1905, στο ρωσικό μοναστήρι του αγίου Παντελεήμονος στον Άθωνα, ο **Άγιος Σιλουανός** προσευχόταν μέσα στο κελλί του, άλλ' οί δαίμονες τον εμπόδιζαν να φθάση στην καθαρὰ προσευχή. Καθισμένος, λοιπόν, στο σκαμνί του, είπε με θλιμμένη καρδιά: «*Κύριε, βλέπεις ὅτι θέλω να προσευχηθῶ με καθαρὸ νοῦ, ἀλλ' οί δαίμονες δὲν με ἀφήνουν. Δίδαξέ με τί πρέπει να κάνω, για να μὴ με ἐνοχλοῦν*». Καὶ τότε ἄκουσε στην ψυχὴ του τὴν ἀπάντησι: «*Οί ὑπερήφανοι πάντα ἔτσι ὑποφέρουν ἀπὸ τοὺς δαίμονες*». «Κύριε», είπε ὁ ἅγιος Σιλουανός, «*δίδαξέ με τί πρέπει να κάνω για να ταπεινωθῆ ἡ ψυχὴ μου*». Καὶ νέα ἀπάντησι ἀπὸ τὸν Θεὸ στην καρδιά του: «**Κράτα τὸν νοῦ σου στὸν ἄδη, καὶ μὴν ἀπελπίζεσαι**»...

Για να κατανοήσωμε αὐτὸν τὸν μυστηριώδη λόγον, οφείλομε να σκεφθοῦμε ὄχι σύμφωνα με τὴν ἀντίληψι τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου ἢ τοῦ οὐμανιστικοῦ πολιτισμοῦ μας, ἀλλὰ σύμφωνα με τὴν «*ψυχολογία τῆς δευτέρας ἐν Χριστῷ γεννήσεως μας*». Διότι, ὡς ἄνθρωποι ἔχομε γεννηθῆ «*ἐκ τῆς σαρκός*», ἀλλ' ὡς **χριστιανοὶ ἔχομε γεννηθῆ «ἐκ τοῦ Πνεύματος**» (Ἰωάν. γ', 6). **Ζώντας, ὅμως, μέσα σ' ἕνα ἐκκοσμικευμένο περιβάλλον ἔχομε μάθει να σκεπτόμεθα καὶ να ἐνεργοῦμε σύμφωνα με τὸν «παλαιὸν ἄνθρωπον», σύμφωνα με τὴν «σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου»** (Α' Κορ. α', 20). Ἀναγεννώμενοι, ὅμως, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μπορούμε σιγά-σιγά να ἀποκτήσωμε μία καρδιά πνευματικὴ, μία νόησι πνευματικὴ, μίαν **ὄρασι πνευματικὴ**, μία γλῶσσα πνευματικὴ, ὡστε να κατανοοῦμε κάθε τί πὸ μᾶς ἦταν πρὶν μυστηριώδες καὶ ἀκατάληπτο.

Ἡ λέξις «**ἄδης**», στὴν καθομιλουμένη, ἔχει διάφορες σημασίες, ὅπως: ὁ κάτω κόσμος, ἡ κόλασις, ὁ τάφος, ἢ, κυρίως, τὸ βασίλειο τοῦ θανάτου, τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὁ ἄδης εἶναι ὁ «*τάφος*», ὁ «*βόθρος (βόθυνος)*», τὸ «*φρέαρ*», ὁ «*λάκκος*», ὅπου βασιλεύει τὸ ἀπόλυτο κι αἰώνιο σκοτάδι, ἡ «*σκιά τοῦ θανάτου*». Ἐκεῖ κατέρχονται ὅλοι οί ζῶντες, για να μὴν ἀνέβουν ποτὲ πὰ ἐπάνω – (πρβλ. Ψαλμ. πζ'), οί ὁποῖοι δὲν μπορούν πλέον να δοξολογοῦν τὸν Θεό, να ἐλπίζουν στὴν δικαιοσύνη Του ἢ στὸ Ἐλεός Του. Ἐπρόκειτο για μιὰ ὀλοκληρωτικὴ ἐγκατάλειψι «*ἐν γῆ ἐπιλελησμένη*»...

Ὁ ἄδης, λοιπόν, μέχρι τὸν σταυρικὸ θάνατο τοῦ Κυρίου, ἦταν ἡ «*οἰκία παντὶ θνητῷ*» (Ἰωβ λ', 23), ὁ «*τόπος*» ὅπου κατέληγε μοιραία μία ἀνθρωπότητα ἀπομακρυσμένη ἀπὸ τὸν Θεό, κι ἀπὸ ὅπου δὲν μπόρεσε ποτὲ να βγῆ κανεὶς πρὶν ἀπὸ τὸν Χριστό, τὴν

«ἀπαρχὴν τῶν κεκοιμημένων» (Α΄ Κορ. ιε΄, 21), τὸν «πρωτότοκον τῶν νεκρῶν» (Ἀποκ. α΄, 5). Ἡ λύτρωση για τὴν ἀνθρωπότητα, ποὺ κατεδικάσθη διὰ τοῦ Ἀδάμ στὸν θάνατο καὶ στὸν χωρισμὸ ἀπὸ τὸν Θεό, θὰ ἦταν τὸ ἀνοιγμα τῶν καταχθονίων πυλῶν τοῦ ἄδου (Ἦσ. λη΄, 10).

Ὁ Χριστὸς μὲ τὴν σταυρικὴ Του θυσία, τὴν ταφὴ Του καὶ τὴν κάθοδό Του στὸν ἄδη «ἔλυσε τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου» (Πραξ. β΄, 24), καὶ «ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτω θάνατον πατήσας». Ἄν μάλιστα μὲ τὴν Ἀνάληψί Του «ἀνέβη ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν», εἶναι γιατί «κατέβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς» (Ἐφ. δ΄, 9). Ἔτσι ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς ἔδειξε ὅτι ὁ δρόμος γιὰ τὴν Ἀνάστασι, γιὰ τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, περνᾷ ἀπὸ τὸν ἄδη. Μὲ τὴν κάθοδό Του στὸν ἄδη, ποὺ δείχνει τὴν συγκατάβασί Του, τὴν ἄκρα ταπεινώσί Του, τὴν κένωσί Του, τὴν ἀγάπη Του, ἡ ὁποία ἀγκαλιάζει καὶ ἀναγεννᾷ ὅλους μας, ἐθριάμβευσε στὰ σκοτάδια τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τοῦ μίσους, τοῦ διαχωρισμοῦ, κι ἔτσι κατήργησε ἐκεῖνον ποὺ κατεῖχε τὴν ἐξουσία τοῦ θανάτου, δηλαδὴ τὸν διάβολο (Ἐβρ. β΄, 14). **Καρπὸς καὶ ὄργανο αὐτῆς τῆς νίκης εἶναι ἡ Ἐκκλησία**, τὴν ὁποίαν «πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσι» (Ματθ. ις΄, 18).

Ἐπάρχει, λοιπόν, μέσα στὴν Ἐκκλησία μία ἀληθινὰ **πνευματικὴ θεραπεία**, ἡ ὁποία μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἰατρεύσωμεν τὶς πνευματικὲς μας ἀσθένειες, δηλαδὴ **τὰ πάθη μας**. **Δὲν μπορούμε νὰ εἰποῦμε ὅτι θὰ σωθοῦμε, ἐὰν βασιλεύη στὴν ψυχὴ μας ἡ ἐξουσία τοῦ διαβόλου μέσω τῶν παθῶν μας**. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος, ὁ πρῶτος Ἀδάμ, ἔπεσε στὴν ἀμαρτία, ἄρα στὸν πνευματικὸ θάνατο, **λόγω τῆς ὑπερηφανείας του** –(πρβλ. «καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί», Γεν. γ΄, 5), τότε τὸ κυριώτερο μέσον γιὰ νὰ θεραπευθῆ ἡ ἀσθένεια τοῦ ἐγωϊσμοῦ, εἶναι **ἡ ταπεινώσις**. **Δὲν ὑπάρχει σωτηρία δίχως ταπεινώσι**· διότι ἡ ἀρετὴ αὐτὴ ἀνοίγει τὶς θύρες τῆς καρδιάς μας στὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ὑπερηφάνεια ἀντιστέκεται μέσα μας περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πάθος. Βέβαια, **μόνον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τελικὰ θὰ μᾶς σώση καὶ ὄχι οἱ δικὲς μας προσπάθειες, ὅσο μεγάλες καὶ ἂν εἶναι, ὅσο τελείως ἀναγκαῖες καὶ ἂν εἶναι**. Γιὰ νὰ μπορέση, ὅμως, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ ἐνεργήση μέσα μας, πρέπει νὰ τῆς διαφυλάξωμε ἕνα «χώρο», ἕνα «τόπο». **Ἐὰν ὁ Θεὸς εὐρίσκη μέσα μας ὀργή, μῖσος, φιληδονία, ματαιοδοξία, ὑπεροψία, ἐγωϊσμό, τότε δὲν παραμένει ἡ χάρις Του μαζί μας· γιατί ὁ Θεὸς δὲν ἐπιβάλλεται**. Σὲ μᾶς ἐναπόκειται νὰ **προετοιμάσωμε τὴν «γῆν τὴν καλή»**, ὥστε Αὐτὸς νὰ τὴν καλλιεργήση, ὅπως καὶ στὴν παραβολὴ τοῦ καλοῦ σπορέως. Ἐκεῖ, παρ' ὅτι ὁ σπόρος διεσκορπίσθη ἀφθόνως, «**ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, ἄλλα δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη, ἄλλα δὲ ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἄκαρπος γίνεται...**» (Ματθ. ιγ΄). Χρειάζεται, λοιπόν, μία γῆ ἐπιμελῶς ὀργωμένη, τὴν ὁποίαν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ πρέπη νὰ ἐτοιμάσωμε. Γι' αὐτό, **ὅσο ζῆ μέσα μας τὸ πάθος τῆς ὑπερηφανείας, ὀφείλομε νὰ κάνωμε τὸ πᾶν γιᾶ νὰ τὸ ξεριζώσωμε**.

Ὁ λόγος λοιπόν, πού ἀπευθύνθη τότε στὸν ἅγιο Σιλουανό, ἦταν ἀκριβῶς ἓνας λόγος, ἓνας τρόπος πνευματικῆς θεραπείας, γιὰ νὰ καταφλεγῆ μέσα του κάθε ἴχνος ἐγωῖσμοῦ, ὥστε ἡ ψυχὴ του νὰ εὐρη τὴν ταπεινώσι. Διότι στὴν ἀρχὴ τῆς μοναχικῆς του ζωῆς, περίπου ἕξι μῆνες μετὰ τὴν ἄφιξί του στο Μοναστήρι, ὁ ἅγιος Σιλουανὸς εὐεργετήθη μὲ μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες δωρεές, πού μπορεῖ νὰ δεχθῆ ἄνθρωπος. «Ὁ Κύριος ἐνεφανίσθη μὲ ἀκατάληπτο τρόπο στὸν νεαρὸ δόκιμο, καὶ ὅλη του ἡ ὑπαρξις, ἀκόμη καὶ τὸ σῶμα του, ἐγένισε ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἀλλ' ὅμως δὲν διέθετε ἀκόμη τὴν πνευματικὴ ὠριμότητα, πού θὰ τοῦ ἐπέτρεπε νὰ διαφυλάξῃ αὐτὴν τὴν χάρι. Παρεκινήθη πρὸς τὴν κενοδοξία, λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς δωρεᾶς, νιώθοντας μία κάποιαν ἀνωτερότητα ἔναντι τῶν ἄλλων μοναχῶν.

Ὁ λογισμὸς αὐτὸς ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύρα στὶς δαιμονικὲς ἐπιθέσεις. Ἔτσι, ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη ὁ Ἅγιος ἔπρεπε ν' ἀγωνισθῆ ἐναντίον τοῦ πάθους τῆς ὑπερηφανείας, τὸ ὁποῖο φανερωνόταν μὲ διαφόρους τρόπους. Δὲν τὸν προσέβαλλαν μόνον οἱ λογισμοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ δαίμονες τοῦ ἐμφανίζοντο. Τί ἔπρεπε νὰ κάνῃ, γιὰ νὰ ξεφεύγῃ ἀπὸ τὶς ἐπιθέσεις τους;

Τότε, λοιπόν, τοῦ ἀπεκαλύφθη ἀπὸ τὸν Κύριον ὅτι οἱ ὑπερήφανοι ἔτσι πάντα ὑποφέρουν ἀπὸ τοὺς δαίμονες, καὶ ὅτι, γιὰ νὰ νικήσῃ τὸν ἐγωῖσμό, ἔπρεπε νὰ βυθίσῃ τὸν νοῦ του στὸν ἄδη. «Ὁ Κύριος μὲ ἐδίδαξε νὰ κρατῶ τὸν νοῦ μου στὸν ἄδη καὶ νὰ μὴν ἀπελπίζωμαι», ἔλεγε μετὰ ὁ Ἅγιος, «κι ἔτσι ἡ ψυχὴ μου ἔμαθε τὴν ταπεινώσι... Ἔτσι ὑπερνίκησα τοὺς ἐχθρούς...».

Αὐτὴ ἡ ἐντολὴ εἶναι βέβαια παραδόξῃ, ἀλλὰ ἐκφράζει ἓναν γενικὸ πνευματικὸ νόμο: «Ὁ Θεὸς ὑπερήφανοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν» (Α΄ Πέτρ. ε΄, 5). Στὴν περίπτωσι, ὅμως, τοῦ ἁγίου Σιλουανοῦ διευτυπώθη μὲ τὸν πλέον ριζοσπαστικὸ τρόπο. Ἀλλ' ὡς πνευματικὴ θεραπευτικὴ «ἀγωγή» δὲν εἶναι καθόλου καινούργια· ἀπαντᾶται καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐκπεφρασμένη ὅμως μὲ διαφόρους τρόπους καὶ μὲ ποικίλους βαθμοὺς ἐντάσεως.

Ἔτσι, ἡ κατάστασις αὐτὴ, πού ἐβίωσε ὁ Ἅγιος, εἶναι ἀνάλογη μὲ ἐκεῖνη τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Αἰγύπτου. Ὅταν, λ.χ., εἶπαν στὸν ἀββᾶ Ποιμένα ὅτι θὰ εἰσέλθῃ στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος ἀπήντησε: «Πιστέψτε με, ἀδελφοί, ὅτι εἰς τὸν τόπον ὅπου βάλλεται ὁ σατανᾶς, ἐκεῖ βάλλομαι». Ἐπίσης, ὁ μέγας Ἀντώνιος σκεπτόμενος ὅπως ὁ τσαγκάρης τῆς Ἀλεξανδρείας: «Ὅλοι θὰ σωθοῦν, μόνος ἐγὼ θὰ κολασθῶ».

Ὁ ἅγιος Σιλουανός, λοιπόν, ἦταν ἓνας πνευματικὸς γίγας καὶ μπόρεσε νὰ βαστάξῃ μία τέτοια μορφή ἀσκήσεως μέχρι τοῦ ἀκροτάτου ὀρίου της, δίχως νὰ ὑποκύψῃ στὴν ἀπελπισία. Διότι ἡ ἐντολὴ αὐτὴ εἶναι πύρινη (πρβλ. Ψαλμ. ριη΄, 140), καὶ ἀπετέλεσε τὴν βάσι τῆς ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀσκήσεώς του, «τῆς αὐτομεμψίας ὡς καταστάσεώς» του... Ἀλλὰ μόνον ὁ Ἅγιος ἐγνώρισε τὸ βάθος τοῦ λόγου περὶ τῆς «καταστάσεως» αὐτῆς. Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῆ ὅτι κάτι τέτοιο δὲν

εἶναι ἐφικτὸ γιὰ ὅλους μας.

Κάθε ἕνας ἀπὸ ἐμᾶς πρέπει νὰ ἔχη, μέσω τοῦ πνευματικοῦ του πατρός, τὴν ἀναγκαία καθοδήγησι γιὰ νὰ διακρίνη μέχρι ποίου σημείου θὰ μπορούσε νὰ πλησιάσῃ στὴν φωτιὰν αὐτὴν δίχως νὰ καῆ, δίχως νὰ πέσῃ στὴν ἀπόγνωσιν ἢ τὴν παραφροσύνη, καὶ πῶς θὰ μπορέσῃ νὰ προσαρμόσῃ στὴν δική του ζωὴ, στὶς δικές του δυνάμεις τὸ παράγγελμα αὐτό : «Κράτα τὸν νοῦ σου στὸν ἄδη, καὶ μὴν ἀπελπίζεσαι».

Σὲ μᾶς, μᾶλλον ἢ **αὐτομεμψία** ταιριάζει, ἡ ὁποία συνίσταται πρῶτα-πρῶτα στὸ νὰ ζοῦμε ἐν μετανοίᾳ, νὰ μεμψώμεθα τὸν ἑαυτό μας γιὰ τὶς ἀμαρτίες μας καί, παραλλήλως, νὰ προσευχώμεθα εἰλικρινῶς: **«Κύριε, δώρησαί μοι τοῦ ὄρα̅ν τὰ ἐμὰ πταίσματα καὶ μὴ κατακρίνειν τὸν ἀδελφόν μου»** (Εὐχὴ τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου). Διότι ἡ **ὁδὸς τῆς μετανοίας** εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ ὅλους μας, ἀφοῦ κανεὶς μας δὲν εἶναι ἀναμάρτητος. Καὶ ἡ **μετάνοια μᾶς ἀνοίγει τὴν θύρα τῆς ταπεινώσεως**, ἡ ὁποία συντρίβει «τὶς πύλες τοῦ ἄδου» καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ. Καὶ ὅλοι πρέπει νὰ περάσωμε ἀπὸ τὸ χωνευτήρι τῆς μετανοίας, γιὰ νὰ πορευθοῦμε μὲ ταπεινώσῃ στὴν κεντρικὴ ὁδὸ τῆς Βασιλείας...

[Ἀπάνθισμα ἄρθρου τοῦ Ἀρχιμ. Συμεὼν Bruschweiler, (τῆς Ἰ. Μονῆς Τ. Προδρόμου Ἑσσεξ Ἀγγλίας), μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ S.O.P. (τ. 207), Περιοδ. [«ΕΡΕΙΣΜΑ»](#) (Ἰ. Μ. Χρυσοποδαριτίσσης Πατρῶν) ἀρ. τ. ΙΑ´, Ἄνοιξις 2003]

(Πηγὴ καὶ Ἑλ. στοιχειοθ. [«Χριστιαν. Βιβλιογρ.»](#).)